

Kijk op de praktijk

Aansluiten bij ouders

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) voerde met ruim honderd JGZ-professionals, managers en staf- en beleidsmedewerkers gesprekken over het aansluiten bij de ouders van nu. Er kwam onder andere naar voren dat door het hele land de JGZ-organisaties bezig zijn met de vraag: 'hoe kunnen we beter aansluiten bij ouders van nu? Hebben we voldoende zicht op de leefwereld van ouders, bewegen we als JGZ voldoende mee? Wat vraagt het van onze organisaties, professionals, dienstverlening en communicatie, nu en in de toekomst? Wat gaat goed en wat moeten we anders doen? Uit deze gesprekken kwamen vijf hoofdvragen

naar voren, deze zijn weergegeven in een informatieve *infographic*.

Deze 'Kijk op de praktijk' bevat een greep uit de initiatieven die JGZ organisaties hebben genomen om beter aan te sluiten bij ouders. Klik *hier* om het volledige rapport 'Staat van de JGZ' over deze gespreksronde te lezen.

Je leest in deze 'Kijk op de praktijk' onder andere over een klantarena, onderzoek naar behoeften van ouders met behulp vanuit social design, dialoogsessies over ouderschap en JGZ als merk in de markt.

Nieuwsgierig geworden? Zou het ook iets kunnen zijn voor jouw organisatie? Bij ieder voorbeeld vind je de contactgegevens van de betrokken organisatie. Aarzel niet om contact op te nemen, zo bouwen we samen aan een JGZ die aansluit bij ouders van nu.

Ouderschap anno nu

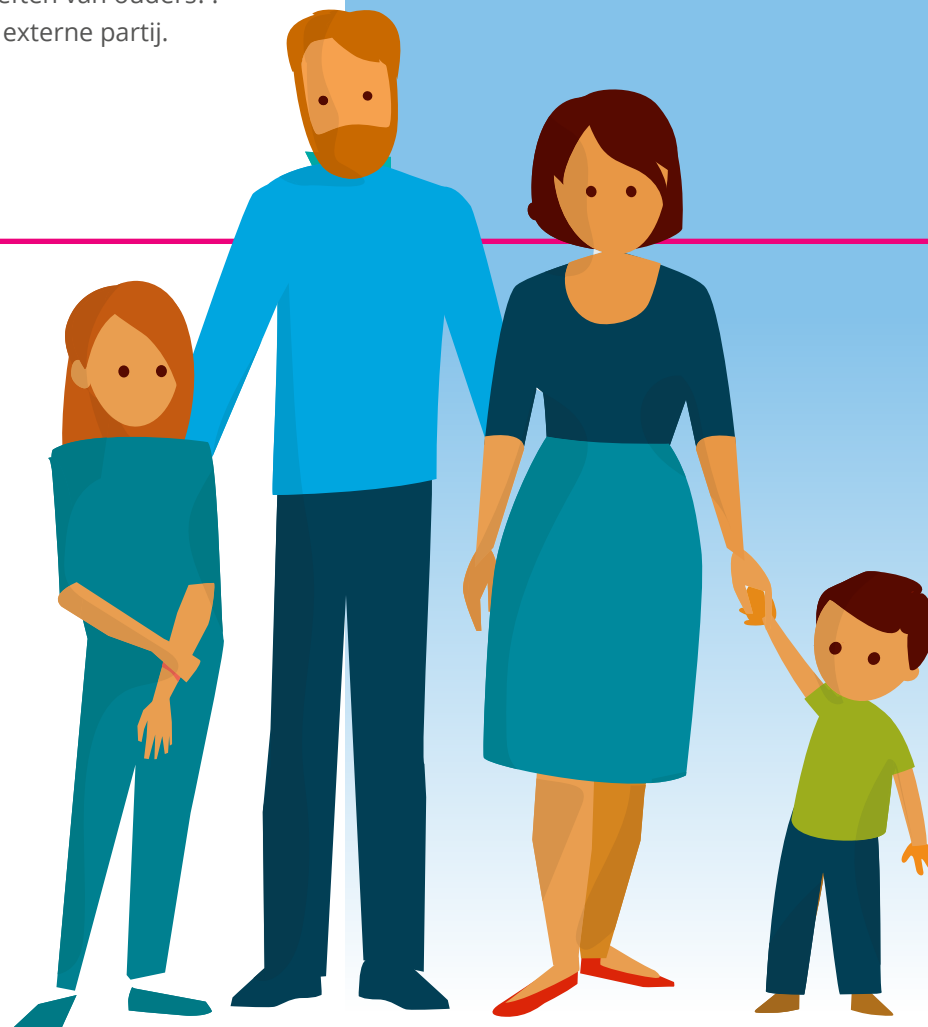
Onder invloed van demografische en economische ontwikkelingen zijn de leefwereld van gezinnen en de behoeften van hedendaagse ouders anders dan decennia geleden. Maatschappelijke ontwikkelingen als een toenemende individualisering en digitalisering beïnvloeden de leefwereld van gezinnen. Een belangrijke vraag die hierbij naar boven komt is; 'Hoe krijg ik inzicht in de behoeften van ouders?'. Een aantal JGZ-organisaties onderzoekt deze behoeften zelf of met behulp van een externe partij.

“Meer flexibilisering van aanbod, meer in lijn met de vragen van ouders, meer online aanbod, integraler, vaste contactpersonen en zorgpaden die goed samen met de ouders zijn bepaald. Dat zijn een aantal lessen die we haalden uit de klantarena met ouders.”

Thieu Smeets, sector manager
Jeugdgezondheidszorg van ZuidZorg.

Klantarena

De JGZ van de GGD Brabant Zuidoost (4-18 jaar) organiseerde een klantarena, samen met JGZ van de Zorgboog en ZuidZorg (0-4 jaar). Het doel was meer zicht te krijgen op wat ouders graag willen van de JGZ, waar zij tegenaan lopen bij het opgroeien en opvoeden van hun kinderen en hoe zij hun eigen rol zien. Vooral de wederkerigheid van een klantarena, waar professionals eerst naar ouders luisteren en daarna andersom, werkt volgens Zuidzorg goed. De JGZ bleef daarnaast op verschillende manieren in gesprek met ouders, onder andere door online ouderpanels en social learning. Aandachtspunt bij een klantarena en -panel is de representatie van de ouders. Het vraagt tijd en investering om een diverse groep ouders bij elkaar te brengen.

CJG Rijnmond onderzoekt behoeften van ouders vanuit social design

Om de behoeften van ouders in beeld te krijgen heeft CJG Rijnmond ervoor gekozen een partnerschap aan te gaan met **Reframing Studio**, een social design-club die zich richt op het door middel van ontwerp-inzicht de samenleving te beïnvloeden. Het resultaat van een rondgang langs JGZ-experts en ouders leverde vernieuwende inzichten op zoals:

- Allereerst kwamen er vijf thema's naar voren die cruciaal zijn voor de beleving van ouders en opvoeders, namelijk: verwachtingen, kennismaking, contactmomenten, informatiehonger en ouderschap;
- Vervolgens zijn voor deze vijf thema's 7 middelen ontwikkeld die aanhaken bij deze thema's. De volgende middelen zijn ontwikkeld de ouderschaps scheurkalender (verwachtingen),

een kaartje (kennismaking), cadeautje en cadeaulabel (contactmomenten), infographic (contactmomenten), ouderjoker (ouderschap), geheugensteuntje (contactmomenten) en de zorgwijzer (informatiehonger);

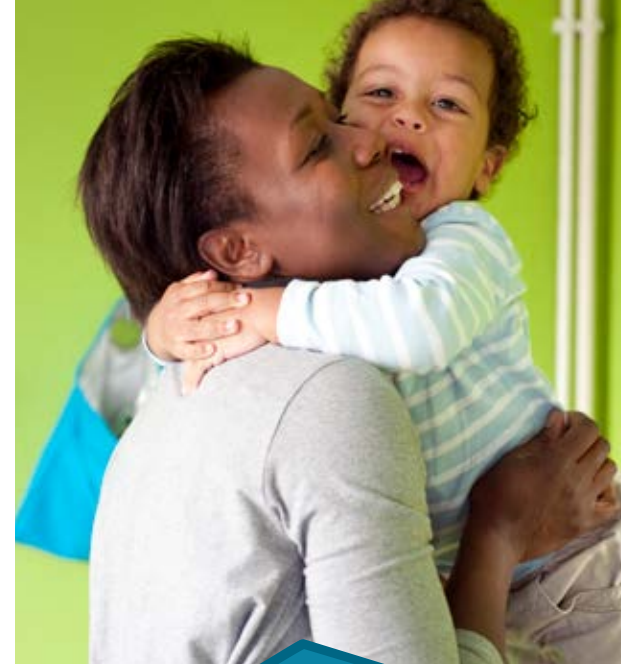
- Als laatste werd er onderzoek gedaan naar een toekomstvisie over opgroeien en opvoeden in 2030. Hieruit kwamen negen verschillende thema's die centraal zullen staan.

Het werken met een creatieve partner was voor CJG Rijnmond een positieve ervaring. De keuze voor deze partner kwam voort uit de vraag om de ervaring van de gebruikers van CJG Rijnmond te 'reframen'.

Er is bewust gekozen om met deze partner in zee te gaan omdat de verwachting was dat zij de huidige gebruikers van CJG Rijnmond goed in kaart konden brengen en daarnaast een toekomstvisie konden ontwerpen over opgroeien en opvoeden in 2030. Het rapport is ingediend voor de social design awards.

Oudergericht werken

Het daadwerkelijk centraal stellen van ouders, oudergericht werken en investeren in ouders, vraagt iets van het vakmanschap van professionals. Het gaat - naast kennis en vaardigheden - over de grondhouding van waaruit je werkt. Vakmanschap binnen je JGZ-organisatie is dus van belang om oudergericht te werken. Oudergericht werken houdt in dat je als JGZ-professional aansluit bij de behoeften van ouders en dat het ouderbelang centraal staat om daarnaast ook het kindbelang mee te nemen in je werkwijze. Om oudergericht te werken is diepgaande kennis van ouderschap nodig. Deze kennis kan antwoord geven op de vraag: 'Hoe kunnen wij echt oudergericht werken?'. Een aantal JGZ-organisaties zijn aan de slag gegaan met het verdiepen in oudergericht werken. Dit door zowel het verbreden van eigen kennis over ouderschap als door het verbinden van en in gesprek gaan met ouders.

Centering Parenting

GGD Hart voor Brabant is gestart met 'Centering Parenting'. Deze methode volgt een gezin de eerste 15 maanden na de geboorte van het kind door middel van groepscontacten en is een vervolg op 'Centering Pregnancy'. Vier weken na de geboorte is er een individueel contactmoment met de ouders waarna na ongeveer acht weken de eerste groepsessie plaatsvindt. Tijdens deze twee uur durende sessie is er naast het uitvoeren van medische handelingen ook tijd voor het bespreken van ervaringen met ouderschap, het stellen van vragen over ouderschap en het delen van ervaringen onderling. GGD Hart voor Brabant is gestart met 'Centering Parenting' in de gemeenten Oss en Bernheze.

Alle (aanstaande) ouders konden kiezen tussen groepscontacten ('Centering Parenting') of individuele contacten. De reacties van de eerste twee groepen ouders zijn positief. Zij willen doorgaan, ook met 2 jaar willen zij een groepscontact. Naar de verdere reacties van ouders doet TNO op dit moment onderzoek. Verschillende jeugdverpleegkundigen gaven aan dat de opkomst van de ouders tijdens de sessie groot is, ouders actief deelnemen aan de groepsessies en dat ouders ook onderling veel contact met elkaar hebben. Centering Parenting bevordert de sociale cohesie tussen ouders omdat ouders makkelijk met elkaar in contact komen en met elkaar vragen en ervaringen uitwisselen.

Dialogosessie 'Aansluiten bij ouders' GGD IJsselland

Voor de GGD IJsselland is 'beter aansluiten bij ouders van nu' één van de speerpunten voor de komende jaren. Uit een rondvraag bij de JGZ-professionals blijkt dat zij zich meer willen verdiepen in de leefwereld van ouders en hoe de JGZ daar beter bij aan kan sluiten. Uit een enquête en een groeps gesprek met ouders blijkt dat ouders niet altijd ervaren dat de JGZ aansluit bij hun behoeften. Dit is reden geweest om samen met het NCJ vier dialogosessies te organiseren met alle jeugdartsen en -verpleegkundigen, waarin samen wordt onderzocht wat ouderschap anno nu inhoudt en wat eigen aannames en opvattingen over ouderschap zijn. Hiervoor wordt het thema ouderschap vanuit verschillende invalshoeken (theorie, associaties, praktijktips, organisatieverandering) onderzocht. Voor de GGD IJsselland zijn deze sessies een opmaat voor 2019, waarin persoonlijk leiderschap en professionele grondhouding centraal staan.

Ticket to the Tropics

'*Ticket to the Tropics*' is een documentaire van het NCJ en de BV Familie over gezinnen anno nu. Ouders, grootouders en kinderen vertellen hoe het echt met hun familie gaat. Hoe ervaren zij het ouderschap in de huidige samenleving? Waar worden ze gelukkig van en waar lopen ze vast? En wat antwoorden zij op de stelling: Als ik heel eerlijk ben... We laten de documentaire aan verschillende groepen JGZ-professionals of managers zien en voeren aansluitend een gesprek over het aansluiten bij ouders van nu. Stafverpleegkundige Margreet Verdel gaf als reactie:

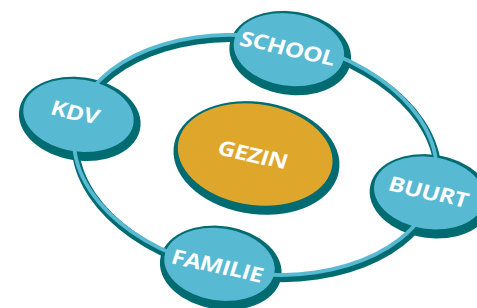
"Het helpt om te bezinnen. Hoe voorkomen we betutteling en hoe zorgen we ervoor dat de warme mantel geen harnas wordt? Dat zijn de uitdagingen van iedere nieuwe tijd".

‘Ouderproof’

communicatie en krachtige samenwerkingen

Aansluiten bij ouders vraagt iets van het vakmanschap. Daarnaast vraagt het uiteraard ook iets van de organisatie, bijvoorbeeld op het gebied van communicatie. Denk onder andere aan meer regie geven aan ouders via apps, vergroten van de (online) bereikbaarheid en informatie laagdrempelig beschikbaar maken daar waar ouders zijn. Kortom ‘Hoe maak ik

mijn communicatiemiddelen ‘ouderproof?’. Communicatie is niet alleen naar ouders toe belangrijk maar ook naar verschillende samenwerkingspartners. Als JGZ-organisatie sta je namelijk niet alleen in de taak om aan te sluiten bij de ouders van nu. Ook gezondheidsorganisaties, scholen, gemeenten etc. zijn hier (dagelijks) mee bezig. Een lokale samenwerking is van

belang voor een goede vindbaarheid van de verschillende organisaties voor ouders en voor het efficiënt werken aan het aansluiten bij ouders door elke organisatie. Daarom leeft er bij de JGZ de vraag ‘Hoe versterk ik de samenwerking met mijn gemeente(n) en andere lokale partners?’.

JGZ Almere werkt aan naamsbekendheid

In Almere valt sinds vorig jaar alles van de jeugdgezondheidszorg 0 – 18 jaar aangevuld met opvoedadviseurs, school- en jongeren maatschappelijk werkers, logopedisten, medewerkers jeugdhulp en gedragsdeskundigen onder de merknaam ‘JGZ Almere’. Het merk JGZ Almere staat hierbij voor een integrale organisatie voor jeugd, waar verbindingen worden gelegd met ketenpartners zoals; zorgaanbieders, onderwijs, sociale wijkteams en huisartsen.

Bij de transformatie naar het sociaal domein is JGZ Almere gelanceerd middels een grote publiekscampagne. Een nieuw logo, nieuw foldermateriaal en er is één website gekomen waar ouders alles over de JGZ in Almere kunnen vinden en alle kleine websites zijn uit de lucht. Alle communicatie door JGZ-profes-

sionals wordt gedaan vanuit JGZ Almere en eind 2018 komt er één e-mailadres voor alle JGZ-professionals van JGZ Almere. Een actieve communicatie naar ouders toe over de nieuwe JGZ Almere is wat deze campagne bijzonder maakt, het verbreedt de herkenbaarheid en de vindbaarheid van de JGZ. Op deze manier sluit JGZ Almere beter aan bij ouders omdat het voor ouders makkelijker wordt de JGZ te vinden en te benaderen.

Naast de communicatie naar ouders toe is JGZ Almere ook actief in de communicatie naar hun ketenpartners. JGZ Almere is een actieve partner en zit vaak met partners en gemeente om de tafel. Zo verhoogt JGZ Almere haar naamsbekendheid en zorgt zij ook dat ze een belangrijke speler is in het jeugdveld. Een spil in het jeugddomein.

Ondersteuning vanuit het NCJ

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) is het innovatie- en kenniscentrum voor de Jeugdgezondheidszorg. Het NCJ is constant bezig met het ontwikkelen en/of beschikbaar stellen van actuele en relevante theorieën, methodieken en informatiebronnen over het beter aansluiten bij ouders. Ook voor het beter aansluiten bij ouders bieden wij verschillende mogelijkheden aan:

- Het **Themadossier Ouderschap**;
- Een **theorietool** met de ouderschapstheorie van Alice van der Pas;
- **Videos** over ouderschap met ouderschapsdeskundige **José Koster**;
- Infosheet '**Investeren in ouderschap**';
- **Inspiratie en tools**;
- **NCJ bijeenkomsten**.

10 tips voor 'ouderproof' communicatie

Hoe kunnen we ook in onze schriftelijke communicatie zo optimaal mogelijk aansluiten bij ouders van nu? Dit is een veelgehoorde vraag vanuit de JGZ. Het NCJ liet onderzoeken hoe 'ouderproof' JGZ-brieven zijn. Naar aanleiding van de **resultaten** van dit onderzoek ontwikkelde het NCJ **10 tips voor 'ouderproof'** communicatie. Gebruik deze 10 tips om de communicatie van jouw organisatie naar ouders beter te laten aansluiten.

Innovatieatelier

- In het **Innovatieatelier** komen JGZ-professionals (innovatiepioniers) uit heel Nederland bij elkaar om in co-creatie te werken aan vernieuwing binnen de JGZ. Innovatiepioniers halen ideeën binnen hun eigen organisatie op en delen deze met collega-pioniers en andersom. Tijdens het atelier:
  - wordt kennis gedeeld over actuele thema's van zowel binnen als buiten de JGZ
  - worden samenwerkingsverbanden opgezet
  - wordt in deelgroepen gewerkt aan vernieuwende plannen

JGZ Preventieagenda

Bekijk ook onze landelijke, sectorbrede **JGZ Preventieagenda** en de **infographic**

Interventies

SamenStarten

SamenStarten wordt toegepast door jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen om de psychosociale ontwikkeling van kinderen vanaf de geboorte te ondersteunen. Kenmerkend is de samenwerking tussen partners in het brede jeugddomein en het gebruik van het DMOP, een stapsgewijs volgsysteem. SamenStarten wordt binnen de JGZ toegepast tijdens de contactmomenten tot twee jaar.

Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoeften (GIZ)

Met de **GIZ-methodiek** (Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoeften) schat je samen met ouders en jeugdigen de krachten en zorgbehoeften van het kind en gezin in. Zo kom je tot ondersteuning passend bij de situatie.

Stevig Ouderschap

Stevig Ouderschap geeft gezinnen met een minder makkelijke start een steuntje in de rug. Met circa vier prenatale en zes tot tien postnatale huisbezoeken (tot de kinderleeftijd van twee jaar) van een speciaal opgeleide jeugdverpleegkundige worden ouders geholpen hun zelfvertrouwen en zelfredzaamheid te vergroten en hun sociale netwerk te versterken.

VoorZorg

VoorZorg is een programma voor jonge vrouwen tot 25 jaar die zwanger zijn van hun eerste kind en weinig of geen opleiding hebben genoten. Zij krijgen verpleegkundige ondersteuning bij hun zwangerschap en bij de verzorging en opvoeding van hun kind, totdat het kind 2 jaar oud is. VoorZorg bestaat uit een intensief schema van huisbezoeken van 1 à 1½ uur uitgevoerd door speciaal daarvoor opgeleide VoorZorg-verpleegkundigen met ervaring in de JGZ. Een goede relatie tussen de verpleegkundige en de moeder is een belangrijke voorwaarde voor het slagen van het programma én een leerervaring voor de moeder. Dit geldt in het algemeen natuurlijk niet alleen binnen VoorZorg. Voor alle ouders is de goede relatie tussen hen en een JGZ-professional van belang om zo goed aan te sluiten bij ouders.

Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling (M@ZL)

M@ZL is een beproefde methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim bij scholieren in het voortgezet onderwijs en het MBO. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim, waardoor problematiek vroegtijdig in beeld komt.

***Neem contact op met
Thieu Smeets via:
secretariaatjgz@zuidzorg.nl
040 - 230 80 30***

*Neem contact op met
Platform 51 via:
info@pl51.nl*

***Neem contact op met
Farina Oprins via:
0900 - 463 64 43***

***Neem contact op met
Maïke Smeenk via:
088 - 443 07 02***

***Neem contact op met
Jennie Huizing via:
info@jgzalmere.nl
088 - 002 99 90***

***Neem contact op met
Ellen-Joan Wessels via:
ejwessels@ncj.nl
06 - 132 767 62***

***Neem contact op met
NCJ via:
contact@ncj.nl
030 - 760 04 05***

***Neem contact op met
Natascha Hensen via:
nhensen@ncj.nl
06 - 53 97 56 39***

***Neem contact op met
Lieke van der Meulen via:
lvandermeulen@ncj.nl
06 - 13 13 64 99***

***Neem contact op met
Nynke Steenbergen via:
nsteenbergen@ncj.nl
06 - 28 27 00 76***

*Neem contact op met
Inge Oreel via:
ioreel@ncj.nl*

*Neem contact op met
Evelien Janssen via:
ejanssen@ncj.nl*

